

Juhász Gyula ismeretlen francia verse:

Au Penseur de Rodin

Nincs modern magyar költő, akit Rodin csodálatos művészete ne ihletett volna. Rodin alkotásairól nem lehet azt mondani: tetszik, mert többek, mint szépek. Egy-egy műve körül a gondolatok delejes árama kering és aki hatalmába kerül, nem tud szabadulni belőle. Rodin alkotásaiban nemcsak az alkotást magát látja az ember, hanem az alkotó lelkét is, melyből a lángész bűvös, megteremtő ereje sugárzik. Másolat, fénykép a szemlélőre már az első pillanatban a meglepetés erejével hatnak, hát még az eredeti mű, mely a szobor vonalaira súlyosodó gondolatok terhe alatt fenségessé magasztosul. Aki olyan szerencsés volt, hogy láthatta a Rodin-múzeumot, elmondhatja: a legszébbet láttam, melyet emberi kéz valaha alkotott. Rodin szobraiban nyoma sincs a klasszikus szobrászat nyugodt, fölényes, hideg, előkelő vonalainak, de alkotásaiban a vonalak, idomok, izmok élnek és látomászerűen maradnak meg emlékezetünkben.

Jómagam, mint boldog egyetemi hallgató jártam Rodin múzeumában, de az első benyomás lélekformáló erejét még ma is érzem. Le Baiser, L'Idole éternelle, l'Homme qui marche, l'Enfant prodigue, la Vieillesse, la Main de Dieu, Danaide, le Penseur le Temps fugitif képei még ma is élnek bennem kitörölhetetlenül. Ugy érzem nincs művész, akinek alkotásaiban annyi harmoniában találkoztak volna erő és báj, darabosság és finomság, árnyék és fény, külső nyugalom és belső feszültség, fenség és határtalan nyugtalanság. Az örök francia szellemnek nincs kifejezőbb művészi egyénisége, mint Rodin, aki rendkívüli tudással és művészi tehetséggel a formákba sugalló erőt, megrendítő rendkívüliséget és örök emberit tudott lehelni. Nincs francia, aki művészetében a multat és a jelen, a két örök ellenséget, harmonikusabban tudta volna feloldani. Pl. csak a la Main de Dieu-t idézzem. A márványtömbből egy finom vonalú, de a legteljesebb erőt kifejező kéz nyúl ki. Ugy tetszik, mintha a semmiből a végtelenbe érne, és tartja, fogja erősen, a férfi és a nőnek az úr fölött vonagló testét. A szemlélő szinte maga is érzi, hogy Isten kezétartja a végtelen fölött és megdöbben arra a gondolatra: mi lesz, ha egyszer a kéz kinyílik? A görög sorstragédiák: a mult és a látomás modern elfogású érzékeltetésében: a jelen így találkoznak.

Rodin Le Penseur szobrát 1904-ben állította ki a Grand Palais „magas üveg boltja alatt”. Ez időben járt Párisban Ady Endre, akit mondanunk se kell, a szobor a „Szalon” ékessége, lelke mélyéig megrendített. Erről a benyomásról a következőképpen számol be: „Rodin megfaragta a modern ember szobrát, a modern élet monumentumát. Mesztelen óriás, bronz ember ül a bronzsziklán. Megedzett, meghúzott, megpróbált, erős izmú, erős csontú ember. Eppen tán idegei lehetnek megtépettek kissé. Az ember pihen. Térdére teszi a könyökét s tenyerébe a fejét. Arca a megfeszültségnek, az erőgyűjtésnek s mindenekfölött a töprengő gondolkodásnak, az útkeresésnek arca. Ezen az arcon a mai élet viharzik és rángatózik. És ragvog. Nem összerokadt ember ez, nem kétségbeesett, nem elfáradt, de tragikusabb ennél. Ecce homo... Ez az ember nem ülhet itt sokáig. Kenyér kell, cipő kell. Élni kell. Hajrá... Minden pillanatban várjuk, hogy most a megfeszült gondolkodó ember hirtelen fölemelkedik s elvegyül az életbe, látni, futni, dolgozni, szentkedni, birkózni... Élni... Miért ült le egy percre? Miért az ar-

cán a kétségbeesett töprengés? Miért? Tudjuk. A legerősebbet is megállítja egy percre az a világ, amelyben mi, mai emberek élünk. Soha még komplikáltabb, útvesztőbb, többe követelő világban nem élt Plató kétlábú tollatlan állatja. Minden idegszálunknak meg kell feszülnie, minden erőnköt össze kell szednünk, hogy kétségbe ne essünk, el ne tévedjünk, össze ne roskadjunk. Hogy élni tudjunk, megélni és megmaradni. A legerősebbnek is meg kell állania egy percre olykor, egy sziklára ülni s

gondolkozni, hogy: hogy, mikor és merre?...

Ez Rodin szobra, ez az élet szobra... (Jövendő, 1904. 30. sz. 15 l.)

Juhász Gyula bár nem járt Párisba (csak mindig készült), nem látta a Le Penseur-t csak fényképről, de őt is, mint Ady Endrét, Rodin fenséges alkotása megihleti. Verset, szonettet ír hozzá. Lovag Adám, a Juhász Gyula-versek nagy tisztelője lefordítja francia nyelvre, megjelenteti a De-

main (Genève) 1916 nov.—dec.-i számában. Sőt, amint Keleti Arthurnak egy Juhász Gyulához intézett lapjából olvassuk, egy francia nyelvű, emberséges hangú, magyar poémából álló Bernben megjelent anthológiában is kiadta az Au Penseur de Rodin c. Juhász-verseket, mivel azonban a vers pontos megjelenési idejét és helyét nem tudta, Keleti Arthur útján sürgönyileg kért a költőtől felvilágosítást.

Hogy a költő válaszolt-e Keleti Arthurnak, nem tudjuk. Egy bizonyos: a elveszett eredeti kéziratnak a mai napig nyoma sincs.

Itt közöljük az eddigi francia fordítását, melyet magyarra lefordítottam.

Au Penseur de Rodin

Buste heureux, tu es de bronze et d'éternité.
Tu médites muet sur le tourment de ce monde,
Dont tu ignores les monstrueuses vanités
Et les douleurs qui l'inondent.

Les penseurs, tes compagnons affligés,
Entourent en pleurant un grand tombeau,
Et des poètes purs, agneaux égarés,
Errent dans le sang sous le ciel si haut.

Si tu voyais ce monde est noir,
Quelles seraient tes idées, oh, Penseur,
Si ton cœur battait comme le leur?

On ne voit dans cet infini sans espoir
Que sur les lèvres des marbres antiques, oh!
morne statue
Trembler le sourire de la joie disparue.

Rodin Töprengőjéhez

Te örökéletű, te boldog bronz szobor,
Ki zordan töprengesz e csúf világ baján,
Érzed-e mily súlyos a sors, mi rút s kaján,
S hogy a fájdalom tövist minden útra szór?

Gondolkodók: hánattól bántott társaid
Sírva veszik körül az óriási sí t,
S a poéták a dölyfös ég alatt kirítt
Szemmel térdig vérben keresnek égi írt.

Mily gondolat szikrázna benned büszke fő,
Ha érzés forrná kebled jéghideg kövét
S ha látnád, hogy a földi élet mily sötét?

Oh, mórđ férfi, más nem derül e szenvedő
Végtelenbe, mint antik szobrok ajakán
A tűnt örömök megremegő mosolya.

Lüktető központi élet kezd kialakulni Horgos-Királyhalmon

Közigazgatási kirendeltséget, utat, iskolát kapnak a horgos-királyhalmi gazdák — Dr. Molnár Imre csongrádi főispán nyilatkozata a központ fejlesztéséről

(A Délmagyarország munkatársától) Most van kialakulóban a horgosi tanyavilág közigazgatási központja a Horgostól nyugatra 12 kilométernyire. Paliestől 7 kilométernyire fekvő Horgos-Királyhalom. A központhoz tartozó mintegy 4000 katasztrális hold területen kerekén 3000 lélek lakik. Boldogok, hogy már van templomuk és plébániájuk is. A plébánia vezetője, a fáradhatatlan Szűcs Márton helyi lelkész. A templomon kívül a gazdákör az, amely körül csoportosulnak a tanyaiak. Heinrich Kálmán gazdaköri elnök nemcsak a gazdaköri, hanem közigazgatási feladatokat is kénytelen vállalni. Minden vágyuk, hogy közigazgatási kirendeltséget kapjanak, mert messze van az út Horgosig, különösen most, amikor a közellátás is közigazgatási feladat. Kinevezett orvosuk dr. Benkőczy Pál, most katonai szolgálatot teljesít. Kérnek állatorvost és babaasszonyt. Legsürgősebb volna azonban az iskola. Száz gyermek van beszüfolyva egy kicsiny tanterembe. A szerb kormányának nem nagy problémát jelentett a magyar gyermekek iskoláztatása. Két évtizeden keresztül inkább a Délvidéki Kézművelődési Egyesület ápolta a magyar kultúrát, mint a hivatalos kormány. Szobonya László ottani földbirtokos és munkatársai voltak, akiknek köszönhető, hogy a horgosi magyarok magyarok maradtak.

A Délmagyarország munkatársától

nak alkalma volt beszélgetést folytatnia dr. Molnár Imrével, Csongrádmegyé kitűnő főispánjával, a horgos-királyhalmi gazdák helyzetéről.

— Ismerem a horgos-királyhalmi gazdák sok gondját-baját és az azok megszüntetésére irányuló törekvéseket — mondotta a főispán.

— Rövidesen közigazgatási kirendeltséget kapnak, melynek hatás-körét a lehetőségekhez képest fokozatosan tágitjuk. Az államástól a templomig vezető út most készül s ennek mentén fog felépülni új iskolájuk. Többi kívánságunkat is teljesíteni akarom, a legsürgősebbnek mégis az iskolát tartom. Feltétlenül bizom Szinyei Merse Jenő kultusz-miniszter ur megértő jóindulatában hiszen minisztériuma tisztviselőihez intézett bemutatkozó beszédében különösen lelkükre kötötte a kirendeltségek területi ügyeinek soron kívül való gyors elintézését.

— Megnyugodhatnak a horgos-királyhalmi derék magyarok abban, hogy a magyar kormány sokat szenvedett testvéreit látja bennük s bár a nemzet minden erőfeszítése most a háború győzelmes befejezése érdekében főleg egy irányban összpontosul, nem kell sokáig várniuk, hogy reményeik mind megvalósuljanak.

Dr. Molnár Imre főispán biztató nyilatkozata a horgos-királyhalmi tanyavilágban bizonyára teljességgel meggyőző volt.

Virágh Vince plébános halála

Az egész város katolikus társadalmát mélyen megrendítette a gyászshír, hogy Virágh Vince, a szatymaziak buzgó lelképásztora szombaton reggel meghalt. Soha betegségről nem panaszkodott, ezelőtt három héttel a templomban hírtelen rosszul lett. Néhány napon át otthon feküdt, majd bevitték a klinikára. Ott már megállapították, hogy betegsége véztes. Újra hazakerült Szatymazra, míg most szenvedéseitől megváltotta a halál.

Virágh Vince 1885-ben született Algyőn. 1911-ben szentelték pappá, segédlelkész volt Németszentpéteren és Pankotán. A világháborút elejétől, mint katonapap szolgált egésig, 1918 november 24-én szerelt le. Átmenetileg a váci egyházmegyehez tartozó Kiskunmajsa volt segédlelkész, majd 1921 szeptember 7-én Szeged-rókusra került káplánnak. Onnan rövid ideig a belső plébánián szolgált, ahonnan püspöke az újonnan alakult deszki lelkészseg vezetésével bizta meg.

Amikor Szatymaz 1927 augusztusában önálló plébánia lett, a szatymazi hívek egyhangulag Virágh Vincét kívánták plébánosuknak. A szeretetnek Virágh Vince iránt való ilyen lelkes megnyilvánulását honorálta a kegyuri bizottság, amikor Virágh Vincét szatymazi plébánosnak megválasztotta. Az ő érdeme a szatymazi templom kibővítése és felszerelése. Ezt a buzgóságát és fáradhatatlan tevékenységét honorálta dr. Glattfelder Gyula csanádi püspök akkor, amikor címzetes es-peressé kinevezte.

Temetése hétfőn délelőtt 9 órakor lesz a szatymazi templomban.